

20
23

JAARVERSLAG

AMSTERDAMSE SCHOOL
MUSEUM HET SCHIP

INHOUD

• Voorwoord Raad van Toezicht	3
• Inleiding	4
• Inspireren en verrijken	4
◦ Onze missie en visie	
• Wat was er te zien en te doen?	5
◦ De programmering	
• 3. De Amsterdamse School in al haar verschijningsvormen	12
◦ Behoud, beheer en aanwinsten	
• Het museum als kenniscentrum	14
◦ Ontsluiting, onderzoek en kennisdeling	
• De Amsterdamse School voor iedereen	16
◦ Educatie en inclusie	
• Tussen programma en publiek	18
◦ Marketing en communicatie	
• Bevlogen en idealistisch	20
◦ Personeel en organisatie	
• Het museum in cijfers	22
◦ Financiën	
• Bijlagen	

VOORWOORD

In 2023 heeft het museum een jaar van consolidatie en vooruitgang gekend. De coronaperiode ligt achter ons en de bezoekers hebben ons museum weer als vanouds gevonden. Dit herstel ging sneller dan voorspeld, iets waar we zeer content mee zijn.

Er was veel te zien het afgelopen jaar in en om het museum. Naast het vastgelegde programma in het beleidsplan voor de periode 2021-2024, hebben we de kans benut om een extra tijdelijke tentoonstelling rondom de Japanse architect Horiguchi te presenteren. Met Indonesië en de Amsterdamse School en Michel de Klerk. Inspirator van de Amsterdamse School waren er in totaal drie grote tentoonstellingen te bewonderen. Met dit uitgebreide aanbod heeft het museum de Amsterdamse School in hiervoor onderbelichte (interculturele) context kunnen tonen en wist het daarmee een breed publiek te bereiken. Daarnaast hebben onze vaste rondleidingen onverminderd doorgang gevonden en werd een gevarieerde randprogrammering aangeboden die aansloot op de grote tentoonstellingen en thema's binnen de Amsterdamse School. Meer hierover leest u in dit jaarverslag.

De organisatie van het museum staat voor de opgave om de komende jaren toekomstbestendig en robuust te blijven. Onze nieuwe directeur zet zich in voor verdere professionalisering, wat soms de nodige financiële uitdagingen met zich meebrengt. Dankzij een ontvangen nalatenschap hebben we de mogelijkheid om gerichte, toekomstbestendige investeringen te doen die de reguliere exploitatie van het museum ten goede komen.

We erkennen dat de werkdruk voor de directeur aanzienlijk is. Haar toewijding en ambitie om het museum verder te ontwikkelen zijn bewonderenswaardig. Dit was het eerste volledige jaar onder haar leiding en de raad heeft veel lof voor hoe zij haar rol oppakt en invult. De samenstelling van de raad van toezicht bleef het hele jaar ongewijzigd, wat bijdroeg aan stabiliteit en continuïteit. De oprichter en voormalige directeur van museum Het Schip blijft als emeritus-directeur inhoudelijk betrokken bij het museum, een overgangsproces dat aandacht heeft gevraagd en zich nog ontwikkelt.

Het eind van het jaar stond in het teken van de voorbereiding op de subsidieaanvraag voor de nieuwe Kunstenplan-periode. De samenwerking tussen het schrijfteam van het museum en de raad van toezicht verliep soepel en constructief. Deze werkwijze heeft haar effectiviteit bewezen en we zijn van plan deze in de toekomst voort te zetten.

De raad van toezicht spreekt haar grote waardering uit voor de directie, medewerkers en alle vrijwilligers die met enthousiasme werken voor het museum en voortdurend nieuwe initiatieven ontplooiën om het erfgoed van de Amsterdamse School onder de aandacht te brengen van een breed publiek. Ook de raad van toezicht blijft zich onverminderd inzetten voor de ontwikkeling van het museum, in nauwe samenwerking met de directie en het team.

**ILJAN VAN HARDEVELT,
VOORZITTER RAAD VAN TOEZICHT**

^ Detail van sculptuur op de gevel van Het Schip, beeld Leontine van Geffen-Lamers

INSPIREREN EN VERRIJKEN ONZE MISSIE EN VISIE

Museum Het Schip is hét museum over de Amsterdamse School, en spant zich in om dit voor Amsterdam belangrijke erfgoed op de nationale en internationale kaart te zetten. Langs de drie programmalijnen architectuur, (toegepaste) kunst en volkshuisvesting vertelt het museum, bestaande uit locaties Het Schip in de Spaarndammerbuurt en De Dageraad in Zuid, het verhaal van de idealistische beweging die het gezicht van de stad voorgoed zou veranderen.

Het gedachtegoed van de Amsterdamse School is relevanter dan ooit. In tijden van woningnood, oorlog en verlies van vertrouwen in de overheid biedt het werk van de architecten en kunstenaars soelaas en inspireert het de zoektocht naar een mooiere samenleving. Uitdagingen op het gebied van klimaat en sociale veranderingen dwingen ons de manier waarop we wonen en samenleven anders vorm te geven.

"DE KLERK, KRAMER EN AL DIE ANDERE ARCHITECTEN VAN DE AMSTERDAMSE SCHOOL ZAGEN IN DIE KUNSTIGE DETAILS WEL BETEKENIS. MET VOLWAARDIGE HUIZEN EN MET DE SCHOONHEID DIE HUN ZO LANG WAS ONTHOUDEN, WILDEN ZE ARBEIDERS EEN BETER BESTAAN GEVEN."

- Bob Witman in De Volkskrant, 28 november 2023

De 'totaalkunstwerken' en het idealisme van een eeuw geleden zijn inspiratiebronnen voor de architecten, kunstenaars, beleidsmakers en bestuurders van vandaag en morgen. Museum Het Schip is hoeder van het gedachtegoed van de Amsterdamse School en vervult deze voorbeeldfunctie vol enthousiasme.

De afgelopen jaren is Museum Het Schip erin geslaagd om een breed publiek te bereiken. Het blijft zich inzetten om toegankelijk te zijn voor mensen die niet vanzelfsprekend in aanraking komen met musea. Daarom vertelt Museum Het Schip niet alleen het verhaal van de Amsterdamse School, maar betreft het partners en bezoekers bij de thematiek. De vernieuwde missie van het museum is daarom per 1 januari 2024 als volgt geformuleerd:

Een zo divers mogelijk publiek inspireren, verrijken en actief betrekken bij het verhaal van de Amsterdamse School als belangrijke stroming op het gebied van (toegepaste) kunst, architectuur en volkshuisvesting.

^ Kenmerkende Amsterdamse School-brug in Amsterdam Zuid, beeld Museum Het Schip

WAT WAS ER TE ZIEN EN TE DOEN?

DE PROGRAMMERING

Museum Het Schip organiseerde in 2023 een uitgebreid programma over de Amsterdamse School en verwante onderwerpen binnen de programmalijnen architectuur, (toegepaste) kunst en volkshuisvesting. Het museum bood een solide basis voor het verspreiden van kennis over de rijke geschiedenis van het Amsterdamse Schoolerfgoed en de opkomst van goede volkshuisvesting.

Dat deden we met onze vaste opstellingen in Het Schip en in De Dageraad, en door middel van het reguliere aanbod aan activiteiten. Met onze tijdelijke tentoonstellingen en de daarop aansluitende randprogrammering hebben we deze kennis verdiept en vanuit nieuwe perspectieven belicht.

DE AMSTERDAMSE SCHOOL IN AL HAAR GLORIE

De vaste collectiepresentatie 'Amsterdamse School, Verbeelde Idealen' in Museum Het Schip vertelt het verhaal van de emancipatie van de arbeider, de ontwikkeling van de volkshuisvesting en de vorm die de architecten en kunstenaars van de Amsterdamse School daaraan gaven. Het toont daarnaast de rijkdom van de Amsterdamse School in de kunst en architectuur en hoe de stroming een blijvende bron van inspiratie is. Naar aanleiding van de tentoonstelling Indonesië en de Amsterdamse School is in 2023 gestart met een plan voor het actualiseren van de vaste collectiepresentatie. Daarin is meer aandacht voor vrouwelijke kunstenaars, niet-westerse invloeden, internationale verbanden en de dromen voor betere huisvesting voor iedereen.

In het postkantoor bevindt zich de semipermanente tentoonstelling 'Een uitzonderlijk postkantoor', die tijdens de dagelijkse rondleidingen kan worden bekeken. De expositie geeft aan de hand van tekeningen van Michel de Klerk en historische foto's inzicht in de geschiedenis van het gebouw door de jaren heen. De vaste tentoonstelling in Museum De Dageraad besteedt aandacht aan de kunst en architectuur van Plan Zuid en de Amsterdamse School. Daarnaast is er een ingerichte stijkkamer en een ruimte voor tijdelijke tentoonstellingen, waarbij onderwerpen worden belicht die aansluiten bij Plan Zuid en/of bij de programmering in Museum Het Schip.

< Weerspiegeling van Blok I in het raam van het postkantoor, beeld Marcel Westhoff

LANGS DE ARBEIDERSPALEIZEN

Bezoekers kunnen met hun entreeticket het hele jaar door mee met een rondleiding door de unieke museumcomplexen van Museum Het Schip en Museum De Dageraad. Ook in 2023 vertrok in Museum het Schip op dinsdag t/m zondag elk uur een rondleiding onder begeleiding van een van onze enthousiaste gidsen, waarbij een bezoek werd gebracht aan het enige nog geheel intacte postkantoor uit de jaren '20, de nagebouwde krotwoning en de museumwoning. Bij Museum De Dageraad (open op donderdag t/m zondag, drie rondleidingen per dag) namen de gidsen bezoekers mee langs het wooncomplex, de omliggende woonblokken en het Berlage Lyceum als onderdeel van plan Zuid.

VAST ACTIVITEITENPROGRAMMA BINNEN EN BUITEN HET MUSEUM

In 2023 programmeerden we vele activiteiten voor jong en oud. Binnen de museummuren vonden workshops, lezingen en filmvertoningen plaats. Buiten het museum organiseerden we buurtwandelingen, fiets- en bustochten, en konden belangstellenden mee met exclusieve rondleidingen in bijzondere Amsterdamse School gebouwen. Dit laatste organiseerden we met onze vaste samenwerkingspartners de Obrecht Sjoel (Zuid), de Jeruzalemkerk (West), Grand Hotel Amrath (Centrum) en Ambachtenvereniging De Pijp (Zuid).

< Het Scheepvaarthuis aan de Prins Hendrikkade, beeld Marcel Westhoff

^ Detail op het Berlage Lyceum, beeld Museum Het Schip

> Jeruzalemkerk in De Baarsjes, beeld Marcel Westhoff

TIJDELIJKE TENTOONSTELLING INDONESIË EN DE AMSTERDAMSE SCHOOL

Van 1 december 2022 tot en met 27 augustus 2023 presenteerde het museum de tentoonstelling Indonesië en de Amsterdamse school. Deze succesvolle tentoonstelling was de eerste die geheel was gewijd aan de Indonesische invloeden in de Amsterdamse School en daarbij de koloniale geschiedenis betrok. In de tentoonstelling werd een variëteit aan objecten getoond: van beeldende kunst, architectuur en design in de stijl van de Amsterdamse School tot historische documentatie, objecten die oorspronkelijk afkomstig waren uit Indonesië en foto's en films. Objecten uit de eigen collectie van Museum Het Schip werden getoond naast bruiklenen uit verschillende museale en particuliere collecties.

Bij het samenstellen van de tentoonstelling vormden twee Indonesische gastcuratoren een vast onderdeel van het projectteam. Daarnaast werd samengewerkt met twee vaste partners in Indonesië. Dit maakte het mogelijk om verschillende perspectieven op de Indonesische beïnvloeding van de Amsterdamse School in de tentoonstelling een plek te geven. Het project werd ondersteund door twee hoofdadviseurs, een commissie van aanbeveling en aan diverse onafhankelijke deskundigen is advies gevraagd.

Met dit onderwerp trok het museum in totaal ruim 36.000 bezoekers. De tentoonstelling heeft bovendien geleid tot twee spin-off projecten. Van oktober 2024 t/m januari 2025 zal de tentoonstelling – in aangepaste vorm – worden gepresenteerd in het Erasmus Huis in Jakarta, Indonesië. Gelijkijdig verschijnt de publicatie *Indonesia and the Amsterdam School*. When Culture crosses the oceans waaraan Nederlandse en Indonesische auteurs een bijdrage leveren. Daarnaast wordt de opgedane kennis in de loop van 2024 verwerkt in de vaste opstelling in het museum, waarin de aandacht voor Indonesische invloeden op de Amsterdamse School een prominentere plek zal krijgen.

< Key visual tentoonstelling, beeld Museum Het Schip

^ Zaalregistratie 'Indonesië en de Amsterdamse School', beeld Melle van Maanen en Gadis Fitriana Putri

PUBLIEKSPROGRAMMA

Naast de tweewekelijkse lezing 'De curator vertelt' is een lezingenreeks georganiseerd waarbij externe deskundigen - architecten, stedenbouwkundigen, kunsthistorici en archeologen - hun visie gaven op het onderwerp. Daarnaast heeft het museum een openbaar toegankelijke webinarserie geïnitieerd, waarvoor Indonesische en Nederlandse deskundigen uit de diverse vakgebieden binnen de academische wereld zijn uitgenodigd.

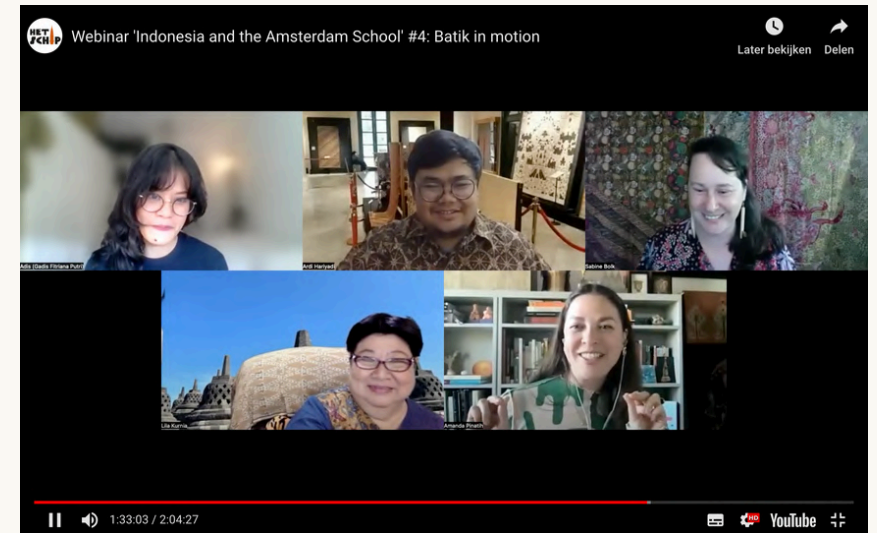
Er vonden filmvertoningen plaats van Kruisbestuiving (deel 1 en 2), die gaan over de wederzijdse beïnvloeding in de toegepaste kunst en architectuur tussen Nederland en Indonesië. Voorafgaand vond een introductielesing plaats door de makers van de film, Frans Leidelmeijer en Bie Muusze.

Het educatieprogramma bestond uit workshops batikken, wajangpoppen maken en cursussen Balinese dans. Ook werd in samenwerking met het Gamelanhuis een workshop gamelan georganiseerd. Daarnaast heeft het museum de reguliere rondleidingen herschreven om het onderwerp van de tentoonstelling een vaste plek te geven in het verhaal van de Amsterdamse School.

^ Gamelanworkshop onder begeleiding van Sinta Wullur in het Gamelanhuis, beeld Sinta Wullur

> Balinees danser Arnaud Kokosky Deforchaux, beeld Harry Meijer

^ Still uit de webinar 'Batik in motion', beeld Museum Het Schip

< Lezing De Curator Vertelt op de Tong Tong Fair in Den Haag, beeld Museum Het Schip

^ Frans Leidelmeijer, beeld Leendert Jansen

> Still uit 'Kruisbestuiving 2' door Frans Leidelmeijer en Bie Muusze

TIJDELIJKE TENTOONSTELLING 1923: HORIGUCHI ONTMOET DE AMSTERDAMSE SCHOOL

Een aantal jaren geleden kwamen Alice Roegholt (oprichter en tot 1 juli 2023 directeur van Museum Het Schip) en Ton Heijdra (mede-oprichter van Museum Het Schip en honorair curator) op het spoor van de Japanse architect Sutemi Horiguchi (1895-1984), die in september 1923 meerdere bezoeken bracht aan het toen net opgeleverde postkantoor en woningbouwcomplex Het Schip. Reden om honderd jaar later van 15 september 2023 tot 22 oktober 2023 de tentoonstelling 1923: Horiguchi ontmoet de Amsterdamse School te organiseren. In de tentoonstelling werd de fascinatie van Horiguchi voor de Amsterdamse School belicht, evenals de invloed daarvan op zijn latere werk. De tentoonstelling ging daarnaast in op de lange relatie tussen Nederland en Japan op het gebied van kunst en cultuur.

De foto's die Horiguchi eind 1923 maakte tijdens zijn bezoek aan Het Schip vormden de basis voor de tentoonstelling. Enkele foto's werden voor het eerst in het openbaar getoond. Voorafgaand aan de tentoonstelling werd onderzoek verricht naar de in 1923 door Horiguchi gefotografeerde locaties en de bijbehorende architecten en dateringen. De resultaten van dit onderzoek werden gebundeld en in november 2023 overhandigd aan het Nationale Archief voor Moderne Architectuur in Tokio, Japan.

De tentoonstelling zal in 2025 in verkleinde vorm te zien zijn in het Nationaal Archief van Moderne Architectuur in Tokio. Daarnaast wordt de mogelijkheid onderzocht om in 2024 een kleine expositie over het onderwerp te organiseren in de gemeente Hilversum.

PUBLIEKSPROGRAMMA

Naast de tweewekelijkse 'Curator Vertelt' lezingen vond er een workshop rietdekken plaats op het schoolplein van het museum, onder leiding van Japanse rietdekkunstenaars- en onderzoekers Ikuya Sagara en Yuko Taage.

> Rietdekkworkshop met Ikuya Sagara en Yuko Taage, beeld Museum Het Schip

< Beeld: Naar het Japans vertaalde key visual voor de tentoonstelling door Museum Het Schip (vertaling Masaru Saito)

^ Alice Roegholt overhandigt de resultaten van het foto-onderzoek aan professor Hiroyasu Fujioka, beeld Museum Het Schip

TIJDELIJKE TENTOONSTELLING MICHEL DE KLERK, INSPIRATOR VAN DE AMSTERDAMSE SCHOOL

Sinds 17 november 2023 staat Museum Het Schip in het teken van Michel de Klerk, inspirator van de Amsterdamse School en architect van woningcomplex Het Schip. Honderd jaar na het overlijden van de wereldberoemde architect op 39-jarige leeftijd viert de tentoonstelling zijn talent en zijn nog altijd voortdurende invloed. De Klerk was niet alleen een idealistisch en visionaire architect die kunstwerken schiep om in te wonen, maar ook een groot kunstenaar in bredere zin: zijn tekeningen en toegepaste kunst spreken nog altijd tot de verbeelding.

Aan de hand van een variëteit aan objecten wordt een beeld geschetst van het leven en werk van Michel de Klerks, van zijn jonge jaren in de Joodse buurt van Amsterdam, via zijn opleiding, familie, vrije kunstenaarschap, werkgevers, inspiratiebronnen, plannen en bouwwerken, vrienden en collega's tot zijn nationale en internationale roem. Bezoekers kunnen zich onderdompelen in het nagebouwde 'Jopiehol', de ontmoetingsplek voor de Amsterdamse Bohème aan het begin van de vorige eeuw. Er zijn collectiestukken te zien van collega-architecten voor wie De Klerk een inspiratiebron was én werk van hedendaagse kunstenaars die door hem zijn geïnspireerd. De tentoonstelling is te zien tot 1 september 2024.

PUBLIEKSPROGRAMMA

Naast de tweewekelijks 'Curator Vertelt' lezingen worden themalezingen georganiseerd. Daarbij wordt de invloed van Michel de Klerk en de Amsterdamse School op de moderne architectuur belicht, maar is ook de vergelijking van de huidige woningcrisis met die van 100 jaar geleden een belangrijk thema. De wandeling 'Langs de bouw- en sierkunst van Michel de Klerk' maakt deel uit van het vaste aanbod van Museum Het Schip. Vanwege de tijdelijke tentoonstelling is de wandeling 'Schatten van de Volkshuisvesting' uitgebreid met extra informatie over (de architectuur van) De Klerk. Het tekentalent van Michel de Klerk diende als inspiratie voor de workshops portrettekenen waar jong en oud aan mee kunnen doen.

^ Zaalregistratie tentoonstelling, beeld Marcel Westhoff

< Key visual tentoonstelling, beeld Museum Het Schip

TIJDELIJKE TENTOONSTELLING DE BEWOGEN GESCHIEDENIS VAN UITGEVERIJ 'DE TELG'

In Museum De Dageraad was van 15 december 2022 tot en met 31 december 2023 de tentoonstelling over de illegale uitgeverij 'De Telg' te zien. Deze uitgeverij ontstond tijdens de Tweede Wereldoorlog, speelde een belangrijke rol in het verzet en was gevestigd in een van de winkelruimtes van De Dageraad. De tentoonstelling belichtte de geschiedenis van de uitgeverij en de verzetsactiviteiten, waaronder de verspreiding van illegale publicaties (o.a. Het Parool). Daarnaast werden publicaties van uitgeverij De Telg getoond.

^ Kunstenaar Man Pan Lau met zijn werk, beeld Man Pan Lau

HEDENDAAGSE REFLECTIES OP DE AMSTERDAMSE SCHOOL LUNCHROOMEXPOSITIES

De Lunchroom van Museum Het Schip werd in de afgelopen jaren regelmatig op ad hoc basis gebruikt om werk van hedendaagse kunstenaars te tonen. In het voorjaar van 2023 werd de eerste Open Call uitgeschreven. Het Schip biedt gedurende circa drie maanden expositieruimte aan (aanstormende) kunstenaars die op een eigentijdse en authentieke wijze reflecteren op de ideeën en vormen van de Amsterdamse School, van metselverbanden tot woningnood. De kunstenaars kunnen reageren via de website. Bij de selectie van de kunstenaars zijn artistieke eigenheid en inclusie de uitgangspunten. Afgelopen jaar vonden vijf tijdelijke exposities plaats in de Lunchroom:

6 mei - 26 jun: Daniella Perera | Het Spaarndammerbuurt-trio (aquarellen)
30 mei - 26 jun: Paul Roostenstein | De Amsterdamse School & Lino (lino's)
10 jul - 28 aug: Man Pan Lau | The impossible dream of equality (keramiek)
4 sep - 30 okt: Myrte Legerstee | What if? (tekeningen en collages)
9 nov - 11 feb: Zuiver Schoonheid | Nanna de Klerk (schilderijen)

Hiernaast waren doorlopend de werken van Fabio Pravisani (beeldhouwer en bronsgieter) te zien in de lunchroom en in de museumwinkel. In het kader van de tentoonstelling over Michel de Klerk heeft Pravisani een bronzen borstbeeld van de architect vervaardigd, dat na de tentoonstelling een prominente plek krijgt in de vaste opstelling van het museum.

^ Key visual tentoonstelling, beeld Museum Het Schip

SATELIETTENTOONSTELLING

Een verkleinde versie van de tentoonstelling 'Fré Cohen. Vorm en idealen van de Amsterdams School' uit 2021/2022 is in 2023 getoond in de Sjoel in Elburg.

DE AMSTERDAMSE SCHOOL IN AL HAAR VERSCHIJNINGSVORMEN BEHOUD, BEHEER EN AANWINSTEN

Het museum bezit een bescheiden maar veelzijdige collectie die bestaat uit een rijke variatie aan objecten: van houtskooltekeningen tot keramieken vazen en van glasplaatnegatieven tot een eikenhouten meublement. In 2021 en 2022 is het leeuwendeel van de collectie in kaart gebracht en geregistreerd in de Axiell database. Hiermee werd de kunsthistorische en culturele waarde van de collectie steeds duidelijker zichtbaar en is een belangrijke slag gemaakt in de professionalisering van deze fundamentele afdeling van het museum. De registratie van de collectie blijft komende jaren een belangrijk aandachtspunt.

[^] Michael Katzberg (coördinator collectie) en Christian Hallvard Dahl Nielsen (mede-oprichter van de tech-startup BEV/ART) na het installeren van de klimaatdataloggers in het museum, beeld Museum Het Schip

COLLECTIEBELEID

Door het in kaart brengen van de collectie ontstond inzicht en overzicht, waardoor de volgende stap gezet kon worden: het aanscherpen en professionaliseren van het collectiebeleid. Het uitgangspunt hierbij is om van alle uitingsvormen van de Amsterdamse School voorbeelden te hebben, zodat het museum een representatief overzicht kan tonen van de volle artistieke breedte van de stroming. Begin 2024 is de procedure voor schenkingen vastgelegd. In de loop van 2024 zal het collectiebeleid worden vastgesteld en ook het aankoopbeleid vorm krijgen.

BEHEER EN BEHOUD

Vanuit de afdeling collectie wordt zorggedragen voor de dagelijkse bewaking van het binnenklimaat van beide museumcomplexen. In 2023 was dit een behoorlijke opgave, omdat de klimaatinstallatie in Museum Het Schip te kampen had met storingen. Inmiddels is de werking van de klimaatinstallatie verbeterd, maar onderzoek heeft uitgewezen dat vernieuwing van de installatie in de komende jaren onvermijdelijk is. Ter ondersteuning van de monitoring van het binnenklimaat zijn begin 2023 drie afzonderlijke analyses uitgevoerd door masterstudenten Advanced Professional Program Conservation and Restoration van de Universiteit van Amsterdam, in samenwerking met de Rijksdienst van het Cultureel Erfgoed (RCE). De uitkomsten zijn verwerkt in een risicoanalyse met aanbevelingen.

De afdeling is verder verantwoordelijk voor de administratie en organisatie rondom bruiklenen, inclusief emballageopslag, het in- en uitpakken van objecten en het tentoonstelling klaar maken van objecten. In 2023 is de administratie rondom het bruikleenverkeer en de organisatie van de op- en afbouw van tentoonstellingen gestroomlijnd.

Op de 3-jaarlijkse ICOM Conferentie (Valencia, september 2023) werd door de afdelingscoördinator een set van vijf cloud-based klimaatdataloggers gewonnen, ontwikkeld door de Noorse tech-startup BEV/ART. De afdeling Collectie heeft deze apparatuur in het laatste kwartaal van 2023 gratis kunnen inzetten. Het gebruik van de dataloggers wordt in 2024 geëvalueerd.

ONDERZOEK, REGISTRATIE EN AANWINSTEN

De afdeling collectie verricht werkzaamheden op het gebied van onderzoek, redactie en archivering van etiketteksten voor de objecten in de vaste opstelling. Daarnaast worden de collectiegegevens in Axiell doorlopend opgeschoond en aangevuld, de bruikleenadministratie bijgehouden en schenkingen toegevoegd. In 2023 zijn in totaal 23 objecten toegevoegd aan de museumcollectie:

Houtblokstempel	R. van Moonck
Handfrankeermachine	Anonieme schenker
Glasspel	T. Heijdra
1 zilveren melkkan, 3 zilveren schalen Haarlemsche Zilversmederij	N. Koers
1 porseleinen WC-doortrekker	A.F.Th. Zuure
2 fauteuils	J. Grave
70 boeken	nalatenschap M. van Rooy
11 ex-librissen	P. van Praag
1 schilderij van Michel de Klerk	A.R. Wibaut
1 tekening met de afbeelding van de heer Geldmaker	T. Husslage
Fotoarchief interieurs en meubelen	J. Teders
1 tekening van Koosje Heijbroek	J.W. Messer
3 ingelijste foto's	H. Ribbens
Verzameling objecten gemeentegiro	R. Hoenderdos

^ Portret Josje Wibaut door Michel de Klerk, geschonken door A.R. Wibaut beeld Museum Het Schip

HET MUSEUM ALS KENNISCENTRUM

PUBLICATIES, ONDERZOEK EN HET STUDIECENTRUM

In het museum vindt doorlopend onderzoek plaats waarmee kennis over de Amsterdamse School en volkshuisvesting wordt verdiept. Museaal onderzoek vinden we van belang omdat zo aandacht kan worden geschonken aan thema's binnen de Amsterdamse School en de volkshuisvesting vanuit nieuwe en relevante invalshoeken. In het studiecentrum wordt de (nieuwe) kennis digitaal ontsloten.

PUBLICATIES EN ARTIKELEN

Het museum geeft tentoonstellingscatalogi uit bij de tijdelijke tentoonstellingen, zodat extra verdieping en kennisvorming over de Amsterdamse school wordt vastgelegd en de opgedane kennis voor de toekomst bewaard blijft. Via de aan het museum aangesloten Vrije Uitgevers werd de tentoonstellingscatalogus van Michel de Klerk. Inspirator van de Amsterdamse School en een Engelstalige essaybundel gekoppeld aan de tentoonstelling 1923: Horiguchi ontmoet de Amsterdamse School uitgegeven, en verspreid via het Centraal Boekhuis.

Architect en kunstenaar Michel de Klerk, inspirator van de Amsterdamse school

Publicatie bij de tentoonstelling Michel de Klerk. Inspirator van de Amsterdamse School. Uitgegeven in het Nederlands en Engels. Geschreven door Ton Heijdra en Alice Roegholt.

ONDERZOEK: TIJDELIJKE TENTOONSTELLING BAKSTEENKUNST

In het kader van de tentoonstelling 'Michel de Klerk. Inspirator van de Amsterdamse School', werd in de tweede helft van 2023 gewerkt aan het onderzoek naar en de voorbereidingen voor de tentoonstelling 'Baksteenexpressie: van klei tot kunst' in Museum De Dageraad. De tentoonstelling gaat in op de geschiedenis van de baksteen, toont verschillende technieken van metselverbanden en het gebruik van baksteen door architecten van de Amsterdamse School. Deze tijdelijke tentoonstelling in Museum De Dageraad is te zien van 15 februari tot en met 17 november 2024.

Sutemi Horiguchi, Bunriha and the Amsterdam School

Publicatie bij de tentoonstelling 1923: Horiguchi ontmoet de Amsterdamse School. Geschreven door Alice Roegholt, Masaru Saito, Kengo Kuma en Hiroyasu Fujioka. Hoofdredactie: Ton Heijdra.

ONDERZOEK: TIJDELIJKE TENTOONSTELLING TUINSTADGEDACHTE

In 2023 is onderzoek gedaan naar de geschiedenis van de Tuinstadgedachte ter voorbereiding op een grote overzichtstentoonstelling over het onderwerp, die het verhaal zal vertellen over het ontstaan van de tuinstadgedachte en hoe deze een rol kan spelen bij stedenbouwkundige ontwikkelen in de toekomst. De tentoonstelling Het Paradijs van de Arbeider, Tuindorpen en Tuinsteden zal van 10 oktober 2024 t/m 28 juli 2025 te zien zijn in Museum het Schip. In aanloop naar de tentoonstelling vindt van 5-7 juni 2024 de World Garden Cities Conference plaats in Amsterdam en Hilversum, precies 100 jaar nadat de eerste internationale tuinstadconferentie plaatsvond in Amsterdam. De thema's van 1924 - sociale woningbouw, wonen in het groen en een sterke gemeenschapszin - zijn onverminderd actueel. Museum Het Schip organiseert deze conferentie in samenwerking met de Gemeente Hilversum, Housing Europe en Aedes.

^^ Publicatie Michel de Klerk, beeld Museum Het Schip

^ Publicatie Horiguchi, beeld Museum Het Schip

WENDINGEN

Wendingen is het openbaar online kennisplatform voor de Amsterdamse School waaraan iedereen kan bijdragen. Gebouwen, objecten en personen worden beschreven en aan de onlinedatabase toegevoegd. In 2023 werd de grens van 1500 gebouwen gepasseerd en telde het platform meer dan 300 biografieën van architecten en kunstenaars. In juni 2023 is gestart met de verzending van een Wendingen nieuwsbrief, die sindsdien maandelijks is verstuurd naar ruim 1.200 adressen. In de nieuwsbrief wordt aandacht besteed aan de nieuwe artikelen op Wendingen, aan recent verschenen publicaties, komende tentoonstellingen en ander Amsterdamse School gerelateerd nieuws.

CONTACT ABOUT PARTICIPATE LOGIN EN - NL
GARDEN CITIES • ORGANIZATIONS • ARTICLES • FORUM • AGENDA

AGNETAPARK
DELFT, NETHERLANDS
Former company town

BEAUBLANC
LIMOGES, FRANCE
Mixed (housing association / municipality / other)

BETONDORP
AMSTERDAM, NETHERLANDS
Mixed (housing association / municipality / other)

BLOEMENBUURT HILVERSUM
HILVERSUM, NETHERLANDS
Mixed (housing association / municipality / other)

BOURNVILLE
BIRMINGHAM, UNITED KINGDOM
Former company town

CHATHAM VILLAGE
PITTSBURGH, UNITED STATES
Mixed (housing association / municipality / other)

^ Een greep uit de tuinsteden op World Garden Cities

PLATFORM VOOR DE VOLKSHUISVESTING: INTERNATIONAL SOCIAL HOUSING FESTIVAL (ISHF)

Het tweejaarlijkse ISHF is in 2017 opgericht door Museum Het Schip, in samenwerking met Housing Europe, Aedes, de Amsterdamse Federatie van Volkshuisvesting en de gemeente Amsterdam. In de jaren daarna is het festival voortgezet door Housing Europe in samenwerking met wisselende partners uit de gastlanden. Aan de laatste editie in Barcelona van 5-7 juni 2023 namen meer dan 2.100 volkshuisvesters van 82 nationaliteiten deel. Museum Het Schip is vertegenwoordigd in de steering committee van het ISHF en betrokken bij de programmering van toekomstige edities, waarvan het ISHF in Dublin in 2025 de eerstvolgende is.

PLATFORM VOOR DE VOLKSHUISVESTING: WORLD GARDEN CITIES

World Garden Cities is een online interactief kennis- en netwerkplatform dat in 2022 werd gelanceerd en in 2023 is uitgebreid. Op het platform worden tuinstadbewoners, huurdersorganisaties, gemeenten, architecten, beleidsmakers, historische- en erfgoedverenigingen met elkaar verbonden. Er wordt aandacht besteed aan tuinstad-gerelateerd nieuws, evenementen en (wetenschappelijke) publicaties. De openbaar toegankelijke database speelt een belangrijke rol bij de (voorbereidingen van de) World Garden City Conference (5-7 juni 2024) en de tentoonstelling Het Paradijs van de Arbeider. Tuinsteden en Tuindorpen (10 oktober 2024 - 28 juli 2025). Voor Museum Het Schip is het platform een belangrijk instrument ter versterking van de spilfunctie die het museum vervult binnen de volkshuisvesting.

Onder: de Nederlandse delegatie op het ISHF

DE AMSTERDAMSE SCHOOL VOOR IEDEREEN EDUCATIE EN INCLUSIE

Educatie vormt een van de kerntaken van het museum. De afdeling draagt zorg voor de ontwikkeling en uitvoer van rondleidingen, workshops, excursies en randprogrammering bij tentoonstellingen voor alle museumbezoekers - voor groepen uit het onderwijs en voor specifieke doelgroepen. In 2023 startte de afdeling met een professionaliseringslag die de komende jaren verder wordt doorgevoerd. Binnen het readerproject werd het naslagmateriaal door en voor gidsen en medewerkers gecontroleerd, geactualiseerd en waar nodig herzien. De activiteitenprogrammering werd verder ontwikkeld en op maat gemaakt voor uiteenlopende onderwijs- en specifieke doelgroepen.

ONDERWIJS

De educatieve programmering bestaat uit een breed aanbod aan workshops, lezingen en excursies voor groepen uit het basisonderwijs, de buitenschoolse opvang, voortgezet onderwijs, hoger en universitair onderwijs uit binnen- en buitenland. De ontvangst van groepen uit het voortgezet onderwijs nam een grote vlucht in 2023. Steeds meer scholen kloppen aan met de vraag om programma op maat, aansluitend op specifieke leerlijnen en -doelen. In het kader hiervan werd het programma over burgerschap en de fotoworkshop gericht aangepast op groepen uit vo en mbo. Ook geven scholen aan dat een bezoek aan het museum een vaste plek in hun curriculum krijgt. Daarnaast ontvangt Museum Het Schip in toenemende mate groepen uit het mbo.

SAMENWERKINGEN

Het educatieve aanbod werd (verder) op maat ontwikkeld in samenwerking met verschillende onderwijsinstellingen. Zo werd begin juli 2023 met het Berlage Lyceum in Zuid voor de tweede keer het meerdaagse educatieprogramma georganiseerd bij De Dageraad. In drie dagen kwamen bijna 250 brugklasleerlingen langs voor een rondleiding rondom De Dageraad en een tekenworkshop. Vaste samenwerkingspartners bij het mbo zijn de Bouwacademie en het Hout- en Meubileringscollege (HMC). Met tweedejaars studenten Creatief Vakman van het HMC wordt jaarlijks een expositie in het postkantoor georganiseerd. Op het gebied van wo werkt het museum samen met de Universiteit van Amsterdam in het kader van de vakken Vrouwen en Kunst (bachelor Kunstgeschiedenis) en Future Societies Lab (Spatial Sustainable Studies, onderdeel van de master Planologie en Sociale Geografie).

< De expositie van studenten Creatief Vakman aan het HMC in het postkantoor (april-juli 2023), beeld Museum Het Schip

SPECIFIEKE DOELGROEPEN

Voor het ontwikkelen voor een inclusief programma-aanbod is de afdeling educatie afgelopen jaren nauwe samenwerkingen aangegaan met verschillende organisaties. Binnen deze samenwerkingen biedt het museum de inhoud en leveren de samenwerkingspartners (de expertise over) de doelgroep en deelnemers. Gezamenlijk is gekeken hoe de bestaande programmering geschikt kon worden gemaakt en zijn pilots georganiseerd die hebben geresulteerd in programma's voor eenzamen uit de buurt, mensen met dementie, senioren en blinden- en slechtzienden. Samenwerkingen worden duurzaam opgezet zodat het leidt tot een continue samenwerking met maatschappelijke organisaties en een doorlopende aanwas van bezoekers uit alle lagen van de samenleving. Dankzij het winnen van de RAAK Stimuleringsprijs in 2021 kunnen daarnaast stappen worden gezet om het museum toegankelijker te maken voor blinden- en slechtzienden. In 2023 is onderzoek gedaan naar het maken van voelbare plattegronden en een maquette van Het Schip en is de eerste aanzet gegeven voor het uitzetten van het nu beschikbare programma onder Visio scholen. Deze acties krijgen in 2024 een vervolg. Eind 2023 is gestart met het opzetten van programmering voor statushouders. Uit een eerste pilotsessie, waarin een introductielesing over de Amsterdamse School werd gecombineerd met een workshop tegels maken, zijn conclusies getrokken die een goede doorontwikkeling mogelijk maken. Het project wordt in 2024 vervolgd.

Speciale programmering

Afgelopen jaren heeft het museum een toegankelijk programma ontwikkeld voor (eenzame) mensen uit de buurt. Hiermee haakte het museum in samenwerking met Buurtkerk Hebron aan bij 'West Verbindt', een initiatief van Stadsdeel West dat jaarlijks in oktober plaatsvindt. Dit jaar stonden de activiteiten in het teken van Japans ambacht in het verlengde van de tentoonstelling 1923: Horiguchi ontmoet de Amsterdamse School.

Daarnaast werd in 2023 het inwerkprogramma voor het programma voor mensen met dementie afgerond. Dit betekent dat we Buurtverhalen, jouw verhalen vanaf 2024 op aanvraag kunnen aanbieden. Tijdens het programma wordt een aangepaste wandeling langs Het Schip gemaakt en besproken hoe we elkaar en onze woonomgeving ervaren, aangevuld met geur- en muzieksamples om het geheugen te prikkelen.

In 2023 is in samenwerking met de Openbare Bibliotheek Amsterdam (OBA) een programma opgezet voor senioren. In OBA-vestigingen in verschillende stadswijken - van OBA Banne tot OBA Reigersbos - zijn bijeenkomsten georganiseerd voor senioren groepen waarin naar aanleiding van de Amsterdamse school werd gepraat over hoe je woonomgeving eruit ziet en hoe je deze ervaart. Vervolgens gingen de deelnemers aan de slag tijdens teken- en lino-snode workshops. Het programma was een groot succes en wordt in 2024 samen met de OBA verder uitgebouwd.

Ik had niet verwacht dat ik zelf ook zo'n mooi kunstwerk zou kunnen maken.

^ Deelnemer workshop, beeld OBA

< Deelnemers programma voor mensen met een visuele beperking, beeld Museum Het Schip

> Resultaat seniorenworkshop, beeld Museum Het Schip

TUSSEN PUBLIEK EN PROGRAMMA MARKETING EN COMMUNICATIE

Het museum heeft in 2023 op alle fronten veel aandacht weten te genereren. De marketing- en communicatieafdeling is het afgelopen jaar verder geprofessionaliseerd, wat resulteerde in de vergroting van de naamsbekendheid van het museum. In 2023 trok het museum maar liefst 49.369 bezoekers, aanzienlijk meer – ruim 30% – dan de verwachting (37.493). Hiermee is het museum een jaar eerder dan verwacht terug op het (groei)niveau van 14% per jaar, dat de afgelopen jaren door de coronapandemie werd onderbroken.

HERKENBARE HUISSTIJL

De marketing- en communicatiestrategie waarvoor in 2022 de basis werd gelegd, met als doel en sterkere merkidentiteit met een consequente en consistente huisstijl en een heldere tone-of-voice, werd in 2023 bestendigd. De huisstijl van Museum Het Schip kenmerkt zich door een vast kleurenpalet met zand- en steenkleurige elementen, artistieke en herkenbare typografie (Kurversbrug, het font dat ook wordt gebruikt op Amsterdamse School-bruggen), kenmerkende vormgevingselementen (kartels en golven) en accenten in Amsterdamse School-kleuren baksteenrood (voor Het Schip) of saliegroen (voor De Dageraad). Om deze huisstijl consequent te handhaven zijn in 2023 herbruikbare templates gemaakt, onder meer voor social media, tickets, tentoonstellingsposters, (naam)bordjes en mededelingen in het museum, folders en flyers.

TARGETING

Middels een uitgebreide bezoekersenquête werden demografische gegevens, behoeften en gedrag van bezoekers vanaf 2022 verder in kaart gebracht, waardoor doelgerichter kon worden geadverteerd. Er is gestart met het maken van onlinecampagnes met specifieke targeting via betaalde advertenties op socials en via het netwerk van DPG Media. Die advertenties heeft het museum veel verkeer, en daarmee bezoekers, opgeleverd. Het museum en de programmering werden onder meer onder de aandacht gebracht via vakbladen en de landelijke kranten, maar ook via regionale nieuwsbladen en tijdschriften. Ook op televisie was er volop aandacht voor de Amsterdamse School Musea, onder meer in de vorm van de mooie reportages op de Publieke Omroep en kortere items op commerciële zenders.

^ Verschillende uitingen met een consequente huisstijl, beeld Museum Het Schip

(ONLINE) TOEGANKELIJKHEID

In 2023 is verder gewerkt aan de in 2022 gestarte herinrichting van de website, wat moet resulteren in een overzichtelijker aanbod en vergroting van de toegankelijkheid voor bezoekers. Voorbeelden daarvan zijn het stroomlijnen van het boekingsproces en het op strategische plekken uitlichten van het activiteitenaanbod en mogelijkheden om het museum te steunen. Hierdoor verloopt het online bezoek soepeler en worden de verschillende kansen op het gebied van upselling beter benut. De eerste aanpassingen zijn in 2023 geïmplementeerd en de volledige herinrichting van de website zal naar verwachting in 2025 worden afgerond. Daarnaast is er naar aanleiding van enquêtering onder bezoekers aandacht besteed aan de verbetering van de bewegwijzering in Museum Het Schip.

AANTREKKEN NIEUWE DOELGROEPEN

Bij elke tijdelijke tentoonstelling wordende kansen wat betreft nieuwe doelgroepen in kaart gebracht en verwerkt in een gerichte benadering via themaprogrammering en bijbehorende campagnes. Zo werd de campagne voor de tentoonstelling Indonesië en de Amsterdamse School afgetrapt op de jaarlijkse Tong Tong Fair in Den Haag, en richtte zich daarmee nadrukkelijk op bezoekers met Indonesische of Indische wortels. Ruim 20% van de respondenten gaf aan Indonesische of Indische wortels te hebben. Daarnaast had 72% specifiek interesse in Indonesië en 35% in het koloniale verleden van Nederland. Uit alle enquêtes bleek dat meer dan de helft van de bezoekers Museum Het Schip voorafgaand aan deze tentoonstelling nog niet eerder heeft bezocht.

Uit tussentijdse enquêtering met betrekking tot de tentoonstelling Michel de Klerk. Inspirator van de Amsterdamse School blijkt dat bezoekers vooral geïnteresseerd zijn in de Amsterdamse School-stroming en architectuur. Daarnaast geeft circa 18% aan specifiek te zijn geïnteresseerd in Joods erfgoed. Circa 63% geeft aan Museum Het Schip voorafgaand aan deze tentoonstelling niet eerder te hebben bezocht.

In november 2023 onderzochten studenten van de Vrije Universiteit voor het vak 'Marketing and Corporate Communication for Impact' Hoe (I) jongeren tussen de 18 en 35 jaar oud en (II) ouders met kinderen van 4 –12 jaar oud beter kunnen worden bereikt. De aanbevelingen die hieruit volgden, zoals het inzetten van samenwerkingen in de buurt en het werken met kortingsacties, worden verder onderzocht en waar mogelijk in 2024 geïmplementeerd.

^ De website na herstructurering, beeld Museum Het Schip

SUCCESMETING / DATA-ANALYSE

Bovengenoemde stappen hebben op vrijwel alle fronten voor groei gezorgd. Zo is het aantal websitebezoeken van 130.000 in 2020 gestegen naar 253.000 in 2023 (194.6%) en het aantal unieke bezoekers van 91.000 naar 178.000 (195.6%). Het aantal volgers op Facebook steeg van 4200 in 2020 naar 6.291 in 2023 (149.8%), op Instagram van 3.000 naar 4.843 (161.4%) en op LinkedIn van 450 naar 905 (201.1%). Het aantal inschrijvingen voor de nieuwsbrief verdubbelde van 3.300 naar 6.686 (202.4%). Daarnaast zorgden social ads voor een bereik van 1.061.328, wat 21.616 kliks opleverde (2.03%, wat uitstekend is gezien het gangbare gemiddelde van 1%).

BEVLOGEN EN IDEALISTISCH PERSONEEL EN ORGANISATIE

Het Amsterdamse School-gedachtegoed is verweven met het DNA van de organisatie, dat al sinds jaren is verankerd bij zowel het vloer- en kantoorpersoneel van het museum:

Bevlogen en idealistisch

De bezielde werkwijze is karakteristiek voor de betrokkenheid van de medewerkers en vrijwilligers en kenmerkend voor de bedrijfscultuur;

Verbonden en toegankelijk

De menselijke en laagdrempelige benadering zorgt voor verbinding en interactie met het publiek. De enthousiaste, multi-inzetbare gidsen (de Schippers) zijn het visitekaartje van het museum. Er is verbinding op menselijk niveau en er zijn kansen voor iedereen;

Authentiek en ietwat tegendraads

Het relatief jonge museum is niet hiërarchisch ingericht, vormt een kweekvijver voor jong talent en kan snel inspelen op de actualiteit.

HET MUSEUMBUREAU

Het museumbureau draagt zorg voor het goed kunnen uitvoeren van de museumtaken. Hieronder vallen de afdelingen collectie, educatie, marketing en planning. In de afgelopen jaren is een professionalisering doorgevoerd en zijn functies geleidelijk ingevuld door specialisten. In 2023 is verder gewerkt aan de professionalisering en zijn de medewerkers marketing & communicatie, educatie en collectie doorgroeid naar de coördinatorfunctie binnen hun afdeling; zij sturen een team van vrijwilligers en zzp'ers aan. In 2024 wordt een vervolgstap gemaakt in de professionalisering en versterking van de organisatie en zijn vier tijdelijke medewerkers ingehuurd op het gebied van beleid, educatie, financiën en programmering.

< Detail van het Vergaderhuisje, onderdeel van het museumcomplex, beeld Museum Het Schip

SCHIPPERSPOULE EN KWEEKVIJVER

Bij Museum Het Schip werken circa 25 personen in payroll-constructie in de zogenoemde 'Schipperspoule'. De Schippers, in de meeste gevallen studenten erfgoed, architectuur, kunstgeschiedenis of stedenbouw, vervullen de taak van gids, baliemedewerker en horecamedewerker. Binnen het museum zijn veel ontwikkelingskansen: zo kunnen Schippers 'dagcoördinator' worden, zich bekwamen in specifieke museumtaken of zich ontplooiën tot bijvoorbeeld junior-curator. In 2023 waren maar liefst drie junior-curatoren uit de eigen kweekvijver aangesteld voor de tentoonstellingen Indonesië en de Amsterdamse School, Michel de Klerk. Inspirator van de Amsterdamse School en Paradijs voor de Arbeider, Tuindorpen en Tuinsteden. De junior-curatoren worden begeleid door Ton Heijdra, honorair curator en mede-oprichter van Museum het Schip, en door de directie.

VRIJWILLIGERS

Museum Het Schip telt rond de 60 vrijwilligers (waarvan circa 20 bij Museum De Dageraad); zij werken als zaalwacht en gids. Een toenemend aantal vrijwilligers (ongeveer 20%) heeft een gespecialiseerde functie op een bepaald gebied, zoals behoud en beheer, marketing, educatie en facilitair, waarmee ze de betreffende afdeling ondersteunen. Ook voor de Dageraders zijn er mogelijkheden om zich binnen het museum verder te ontwikkelen, bijvoorbeeld door deel uit te maken van het projectteam voor tijdelijke tentoonstellingen.

DIRECTIE

In verband met het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd droegen algemeen directeur en oprichter Alice Roegholt en zakelijk directeur Josee Roël in 2023 hun werkzaamheden over aan de nieuwe directeur-bestuurder Ellen Wilbrink. Zij is per 1 januari 2023 in dienst getreden en heeft in een overgangperiode van een half jaar de directieverantwoordelijkheden overgenomen. Alice Roegholt blijft vanuit haar nieuwe rol als emeritus directeur en adviseur betrokken, zodat het museum kan blijven profiteren van haar inhoudelijke kennis en kunde. Ook Josee Roël blijft verbonden aan het museum: zij ondersteunt op vrijwillige basis de afdeling educatie bij het bereiken van de specifieke doelgroepen.

FAIR PRACTICE, GOVERNANCE CODE CULTUUR

Het museum heeft vanaf begin 2023 aansluiting gezocht bij de Museum CAO wat betreft de inschaling van de vaste en tijdelijke medewerkers. In 2023 is meer focus gekomen op het kwalitatief en duurzaam uitvoeren van de werkzaamheden. Dit komt de verdere professionalisering van het museum ten goede, en zorgt voor een prettig werkklimaat en gezonde werknemers. Extra aandacht heeft het museum voor de zorgvuldige begeleiding van de jonge medewerkers die doorgroeien binnen de organisatie, zoals de junior-curatoren.

Ook wat betreft de tentoonstellingen wordt nagedacht over duurzaamheid. De betrekkelijk lange looptijd van tijdelijke tentoonstellingen zorgen ervoor dat productiemateriaal lang in gebruik is. Daarnaast worden tentoonstellingsmaterialen zo veel mogelijk hergebruikt.

Het museum onderschrijft de Governance Code Cultuur en leeft deze na. De verhouding tussen de directeur-bestuurder en de Raad van Toezicht is goed en constructief. In lijn hiermee werd afgelopen jaar aandacht besteed aan het transparanter maken van de interne organisatie. De werkzaamheden en procedures bij de verschillende afdeling werden helder vastgelegd, gemonitord en waar nodig aangescherpt. Sinds januari 2023 vindt wekelijks een werkoverleg plaats, waarbij de directie, de coördinatoren van de verschillende afdelingen en een vertegenwoordiger van de afdeling planning de lopende zaken doornemen. Om de rust en de veiligheid op de werkvloer te kunnen waarborgen werkt Museum Het Schip per 1 januari 2024 met een externe vertrouwenspersoon.

DIVERSITEIT EN INCLUSIE

Tijdens de periode 2021-2024 zijn specifieke voorwaarden opgenomen in het beleid van het museum om inclusie binnen de programmering, het publiek, het personeel en de partners te waarborgen en bewuster dan voorheen uit te dragen. Er is nadrukkelijk geïnvesteerd in een meer inclusief programma en in het aantrekken van een breder publiek. Daarnaast wordt meer aandacht besteed aan het tonen en onderzoeken van onderbelichte verhalen, zoals de koloniale context en vrouwelijke architecten en kunstenaars binnen de Amsterdamse School. Door nieuwe thema's aan te boren en doelgroepgerichte communicatie toe te passen, slaagt Museum Het Schip erin om een steeds diverser publiek te bereiken.

Het personeels- en vrijwilligersbestand van Museum Het Schip is divers van samenstelling. Bij het museum werken mensen met wortels in diverse culturen, uit de LHBTQIA+ gemeenschap en met afstand tot de arbeidsmarkt. Twee medewerkers van het museum zijn via het programma Werk en Participatie van Gemeente Amsterdam aan de slag bij het museum. Komende jaren streven we naar het consolideren van de bestaande personeelsmix en het inclusief werven van nieuw personeel. In dit kader zijn in 2023 de vacatureteksten herschreven en voorzien van inclusief taalgebruik.

^ Detail van het postkantoor,
beeld Rutger Vos

HET MUSEUM IN CIJFERS

DE FINANCIËN

OPBRENGSTEN

De eigen inkomstenmix bestaat uit entree, activiteiten, horeca, verhuur en de museumwinkel en bedraagt rond 67%, conform voorgaande jaren. Daarnaast spelen de bijdragen van fondsen en sponsors een belangrijke rol bij de financiering van het museum. Naast de fundamentele bijdrage van het Amsterdams Fonds voor de Kunst ontvingen we subsidies uit de coronaregeling van het Mondriaanfonds voor twee medewerkers collectie, projectsubsidies voor de activiteitenprogrammering en bijdragen van fondsen voor de tijdelijke tentoonstellingen. Museum Het Schip wordt daarnaast ondersteund door de Amsterdamse Federatie van Woningcorporaties. Het complete overzicht van de begunstigers is opgenomen in Bijlage 3.

Buitengewone baten

In 2022 heeft Museum het Schip een erfenis ontvangen ter waarde van € 850.176. Door Bestuur en Raad van Toezicht is een meerjarenplan opgesteld voor de aanwending van dit bedrag. Een bedrag van € 550.000 werd gereserveerd in een 'continuïteitsreserve', een bedrag van € 250.000 in 'reserve versterking bedrijfsvoering' en een bedrag van € 50.000 in 'reserve collectie'. De aanwending van het bedrag van € 300.000 ('reserve versterking bedrijfsvoering' en 'reserve collectie') vindt plaats in de jaren 2022 t/m 2024. In 2023 werd een bedrag van in totaal € 204.322 geïnvesteerd. Van dit bedrag komt € 182.768 ten laste van de 'reserve versterking bedrijfsvoering' en een bedrag van € 21.504 ten laste van de 'reserve collectie'. Deze investeringen betreffen grotendeels de doelen die zijn vastgelegd in het plan voor de versterking van de bedrijfsvoering, de vaste opstelling en de programmering. Daarnaast zijn extra uitgaven gedaan in verband met hogere energielasten, hogere personeelskosten en een extra tentoonstelling in 2023. Ter financiering van deze extra inzet wordt een deel van de in 2022 gevormde continuïteitsreserve gebruikt.

Nu de coronaperiode volledig achter ons ligt kan beargumenteerd worden dat de in de jaarrekening 2022 gevormde continuïteitsreserve op een zeer ruime periode van 18 maanden is gebaseerd. Bij nadere overweging lijkt een periode van 12 maanden een voldoende solide basis te bieden voor de continuïteitsreserve. Reden om de continuïteitsreserve opnieuw vast te stellen op een bedrag van € 400.000, waarbij rekening is gehouden met de in de afgelopen periode opgetreden hoge inflatie. Het exploitatieresultaat over 2023 is vastgesteld op € 0.

LASTEN

Beheerslasten

De totale beheerlasten zijn € 63.199 hoger dan de begrote beheerlasten. De beheerslasten personeel vielen met € 77.970 hoger uit dan de begrote € 56.296 als gevolg van de directiewissel en de extra kosten die gemaakt zijn tijdens de overgangsfase. De beheerslasten materieel vielen met € 390.754 hoger uit dan de begrote € 335.963; dit komt onder andere door een toename van de huisvestingslasten*, veroorzaakt door de stijging van de energiekosten.

* Museum het Schip is huurder van de beide museumlocaties, die in het bezit zijn van de woningcorporaties Eigen Haard (Het Schip) en de Alliantie (De Dageraad).

Activiteitenlasten

De activiteitenlasten zijn met € 482.441 ruim hoger dan begroot; zowel de post activiteitenlasten personeel als de post activiteitenlasten materieel is hoger dan verwacht, respectievelijk € 315.183 en € 167.258. De belangrijkste reden voor de hogere kosten is de substantiële stijging van het aantal activiteiten in 2023 ten opzichte van 2022.

Activiteitenlasten personeel: deze kosten zijn hoger, omdat door de stijging van het aantal activiteiten meer personeel ingezet moest worden. Daarnaast zijn de personeelskosten de afgelopen jaren sterk gestegen, enerzijds vanwege het inregelen van Fair Pay en anderzijds vanwege de algemene prijsstijgingen. Museum het Schip investeert in de jaren 2022 t/m 2024 in de versterking en professionalisering van de bedrijfsvoering. Deze extra kosten worden gedekt door het daarvoor geormerkte deel van de in 2022 ontvangen erfenis.

Activiteitenlasten materieel: de afschrijvingskosten zijn hoger dan ingeschat vanwege onvoorziene investeringen op het gebied van kantoorinrichting en vervanging van horeca-apparatuur. De kosten voor documentatie is hoger dan verwacht vanwege de overstap naar het museale registratiesysteem Axiell, wat (hogere) vaste jaarlijkse kosten met zich meebrengt. De beheerskosten – de hosting - voor de drie websites van het museum (museumhetschip.nl, amsterdamse-school.nl (platform Wendingen) en worldgardencities.com) zijn te laag ingeschat. Daarnaast waren de kosten voor editing door het grote aantal activiteiten hoger dan begroot.

Meerjaren Onderhoudsplan (MJOP)

Voor toekomstige kosten voor groot onderhoud van het museum Het Schip wordt jaarlijks gedoteerd aan de voorziening groot onderhoud conform het Meerjaren Onderhoudsplan.

Voor de kosten van het jaarlijks onderhoud in 2023 was in het MJOP een bedrag opgenomen van € 43.762. De bijdrage in 2023 kwam in totaal uit op € 88.513.

De hogere bijdrage werd met name veroorzaakt door extra kosten voor het onderhoud en (onvoorziene) reparaties van de klimaatinstallatie. Vanwege de te verwachten hoge kosten voor een nieuwe klimaatinstallatie in de komende jaren houdt Museum het Schip vast aan de dotatie van € 100.000 per jaar.

< De toren van Museum Het Schip, beeld Marcel Westhoff

BIJLAGE 1

KERNGEGEVENS ORGANISATIE

Stichting Amsterdamse School Museum Het Schip

Handelsnaam: Amsterdamse School Museum Het Schip en Amsterdamse School Museum De Dageraad. Beide musea zijn geregistreerd en lid van de Nederlandse Museumvereniging en Amsterdam Partners.

Kamer van Koophandel 41217024

ANBI-status RSIN / fiscaal nummer 8059.32.896.

Bestuur

Ellen Wilbrink, directeur-bestuurder sinds 1 januari 2023

Alice Roegholt, directeur-bestuurder tot 1 juli 2023

Josee Roël, directeur-bestuurder tot 1 februari 2023

Samenstelling van de Raad van Toezicht op 31 december 2023

Gerard Anderiesen (voorzitter)

Michael Daane Bolier

Iljan van Hardevelt

Laura van Hasselt

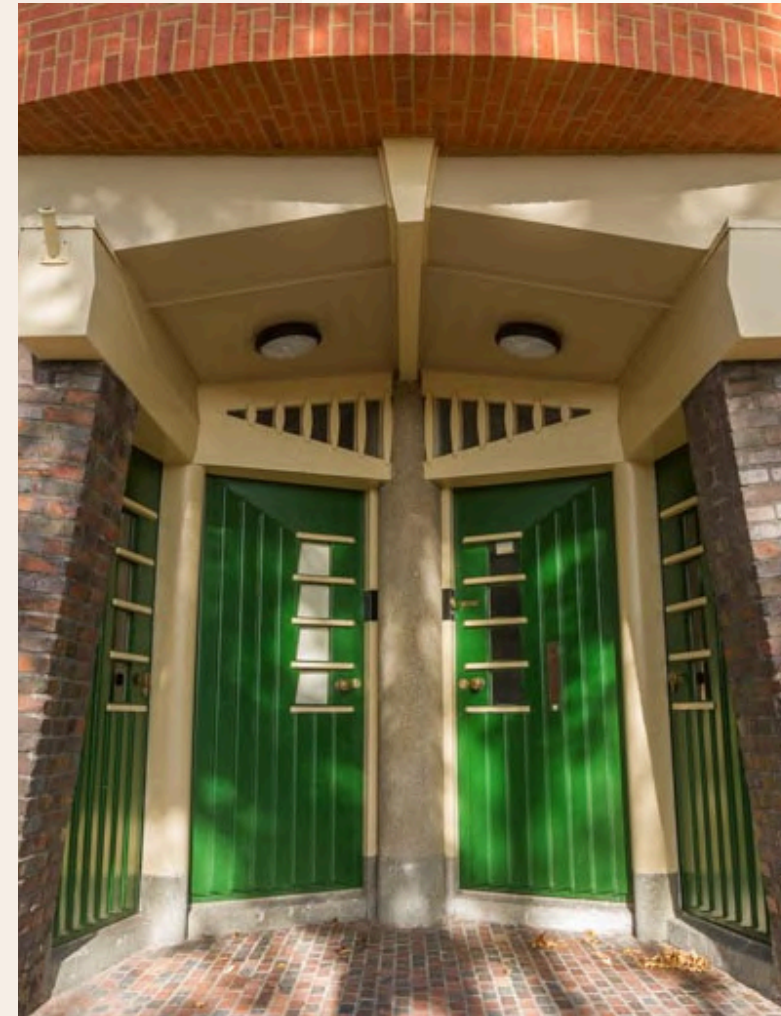
Stephan Steinmetz

Binnen de Raad van Toezicht zijn de verschillende deskundigheden in voldoende mate vertegenwoordigd om effectief toezicht te kunnen houden en tegelijkertijd een klankbord te zijn voor de directie en de organisatie. In 2023 zijn geen wijzigingen geweest binnen de Raad van Toezicht.

De leden verrichten hun werkzaamheden onbezoldigd en zij declareren geen onkosten.

Adviesraad Museum Amsterdamse School (AMAS)

De Adviescommissie Amsterdamse School Musea (AMAS) bestaat uit vertegenwoordigers uit de Woningcorporaties, de Gemeente Amsterdam en de Amsterdamse museumwereld. De commissie komt viermaal per jaar bijeen en adviseert de directie van Museum Het Schip over de programmering, financiën en de mogelijkheden op het gebied van samenwerking. Tevens nemen zij op afspraak deel aan de voorbereiding van activiteiten van het museum, bv voorbereiding van symposia, bijdrage aan International Social Housing Festival en World Garden Cities.

< Entree in
woningcomplex Het
Schip, beeld Marcel
Westhoff

Samenstelling van de organisatie op 31 december 2023

Per 31 december 2023 waren in totaal dertien personen in dienst van Museum het Schip, in totaal 9,1 fte.

Marjanne Blonk	medewerker planning en gids (0,67 fte)
Mattie van den Bosch	medewerker planning en gids (0,89 fte)
Danique Donia Nota	medewerking financiën en development (0,22 fte)
Ria van Hameren	medewerker planning (0,89 fte)
Michael Katzberg	coördinator collectie (0,78 fte)
Antje Klaster	medewerker planning (0,67 fte)
Floris Weekhout	junior curator De Tuinstadgedachte (0,89 fte)
Rob Reijers	financieel medewerker (0,78 fte)
Margriet Roelandse	coördinator educatie (0,89 fte)
Marcel Westhoff	webredacteur World Garden Cities (0,22 fte)
Max Schulze	coördinator marketing en pr (0,78 fte)
Harry Smit	archieffmedewerker (0,39 fte)
Ellen Wilbrink	directeur-bestuurder (1 fte)

Vrijwilligers

In 2023 hebben 60 vrijwilligers voor het museum gewerkt, waarvan 25 als publieksmedewerker bij Het Schip (\pm 1,8 fte) en 20 als gids bij De Dageraad (\pm 1,1 fte). Daarnaast hebben er 10 gespecialiseerde vrijwilligers het museum ondersteund op het gebied van educatie, archivering, collectie en marketing en communicatie (\pm 2,1 fte).

Stagiaires

Edwin Vondermans afstudeerstage Fontys University, afdeling marketing & communicatie
Milan Walraven afstudeerstage Reinwardt Academy, afdeling collectie
Pauline Verseput afstudeerstage Reinwardt Academy, afdeling educatie

Re-integratieplek

Janneke van Oers afdeling educatie

> Detail woningcomplex
De Dageraad, beeld
Marcel Westhoff

BIJLAGE 2

SAMENWERKINGSPARTNERS

Samenwerkingspartners algemeen

- AEDES
- ARCAM
- Housing Europe
- Van Eesteren Museum
- Grand Hotel Amrâth Amsterdam (Scheepvaarthuis)
- Raw Aron Schuster Synagoge (Obrechtsjoel)
- Jeruzalemkerk

Tentoonstelling Indonesië en de Amsterdamse School

- Pusat Dokumentasi Arsitektur
- Yayasan Museum Arsitektur
- Culture Lab Consultancy

Tentoonstelling 1923: Horiguchi ontmoet de Amsterdamse School

- Nationale Archief voor Moderne Architectuur Tokyo
- Japan and Netherlands Architecture Association (JNCA)

Tentoonstelling Michel de Klerk. Inspirator van de Amsterdamse School

- Nieuwe Instituut

Educatie

- Buurtkerk Hebron
- Hout- en Meubileringscollege Amsterdam
- Huis van de Tijd
- Openbare Bibliotheek Amsterdam
- Stichting Mantelzorg en Dementie
- Bouwacademie
- Universiteit van Amsterdam

BIJLAGE 3

BEGUNSTIGERS

Algemeen

- Amsterdamse Federatie voor Woningcorporaties
- Amsterdams Fonds voor de Kunst
- Gemeente Amsterdam*
- Mondriaan Fonds**

* West Verbindt en buurtbudget tentoonstellingen 1923: Horiguchi ontmoet de Amsterdamse School en Michel de Klerk. Inspirator van de Amsterdamse School.

** Bijdrage Coronaregeling voor twee medewerkers collectie (2022 t/m 2024)

Tentoonstelling Indonesië en de Amsterdamse School

- Amsterdams Fonds voor de Kunst
- Amsterdamse Federatie van Woningcorporaties
- Cultuurfonds
- Fonds 21
- Gemeente Amsterdam
- Gemeente Amsterdam West
- Gifted Art
- Gravin van Bylandt Stichting
- Mondriaan Fonds
- Stichting Het Meyjes Fonds
- VSBfonds
- Zabawas

Tentoonstelling 1923: Horiguchi ontmoet de Amsterdamse School

- DutchCulture
- Japan Foundation
- Nieuwe Instituut (International Visitor's Programme Open Call 2023)

^ Rondleiding langs het Spaarndammerplantsoen, beeld Marcel Westhoff

Tentoonstelling Michel de Klerk. Inspirator van de Amsterdamse School

- Amsterdamse Federatie van Woningcorporatie
- Amsterdams Fonds voor de Kunst
- BPD Cultuurfonds
- Cultuurfonds ir J.J. Tuijnburg Muijs Fonds
- Fonds 21
- Gravin van Bylandt Stichting
- Jaap Harten Fonds
- Mondriaan Fonds
- Nieuwe Instituut
- Stichting Gifted Art
- Zadelhoff Cultuurfonds

Tentoonstelling De bewogen geschiedenis van uitgeverij 'De Telg'

- Amsterdamse Federatie van Woningcorporaties
- Amsterdams Fonds voor de Kunst
- Gemeente Amsterdam
- Museum Het Schip

World Garden Cities Conference en tentoonstelling Het Paradijs van de Arbeider: Tuindorpen en Tuinsteden

- Bouwinvest | Real Estate Investors
- Gemeente Hilversum

Particuliere giften

- Nalatenschap O.W. (Onno) Boers In 2022 ontving Museum Het Schip een nalatenschap van de heer O.W. (Onno) Boers (1936-2021). Museum Het Schip is de heer Boers, bij leven auteur stadsgeschiedenis en gevelsteen-deskundige, zeer dankbaar voor de buitengewone steun aan het museum. De heer Boers was, net als zijn partner Richard Kuiper (1945-2016), een trouwe vriend die het werk en de liefde herkende waarmee dit museum is gegroeid.
- Vrienden van Museum Het schip en donateurs.

Museum Het Schip dankt al haar begunstigers hartelijk voor de genereuze steun in 2023. Dankzij deze steun kunnen we ons volledig inzetten voor het zo goed mogelijk onder de aandacht brengen van het erfgoed van de Amsterdamse School.

^ Gevel Museum Het Schip, beeld Museum Het Schip

BIJLAGE 4

BRUIKLEENGEVERS

Inkomende Bruiklenen

Tentoonstelling Indonesië ontmoet de Amsterdamse School

- Allard Pierson
- Boijmans van Beuningen
- Collectie Meentwijk
- Collectie Muyzenberg
- Collectie Rombout-Liem
- Drents Museum
- Frans Leidelmeijer
- Grand Hotel Amrath
- Keramiekmuseum de Princessehof
- Kunsthandel D. van Omme
- Kunstmuseum
- Nationaal Museum voor Wereldculturen
- Nationaal Vlechtmuseum
- Nieuwe Instituut
- Rijksmuseum
- Rijksdienst voor Kunsthistorische documentatie
- Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed
- Stadsarchief, Stedelijk Museum
- Stichting W.O.J. Nieuwenkamp
- Ton Heijdra
- Universitaire Bibliotheek Leiden
- En andere bruikleengevers die anoniem wensen te blijven

Tentoonstelling 1923: Horiguchi ontmoet de Amsterdamse School

- Nationaal Archief voor Moderne Architectuur Tokyo
- Edo Open Air Architectural Museum
- MOA Museum of Art Atami
- En andere bruikleengevers die anoniem wensen te blijven

^ Zaalregistratie '1923: Horiguchi ontmoet de Amsterdamse School', beeld Museum Het Schip

Tentoonstelling Michel de Klerk. Inspirator van de Amsterdamse School

- Allard Pierson
- Amsterdam Museum
- Joods Museum
- KARZV De Hoop
- Nieuwe Instituut
- Literatuurmuseum
- Rijksmuseum
- Stadsarchief Amsterdam
- Stedelijk Museum Amsterdam
- Teylers Museum
- TU Delft
- Dolf-Jan en Antoinette Baanders
- Adri en Joost Blom
- Natalie Burke
- Henk van Heezick
- Ab Hensens
- Ton Heijdra
- Nanna de Klerk
- Teuntje Klinkenberg
- Maroeska Metz
- Danielle Perera
- Bert Wouters

Tentoonstelling De bewogen geschiedenis van uitgeverij 'De Telg'

- Frits de Klerk
- Henk Harkink
- Inez Polak
- Menno Metselaar
- Monica Kaltenschnee
- Peter van Dam
- Tom Weerheijm
- Ton Heijdra
- Museum Het Schip
- NIOD
- Stadsarchief Amsterdam
- Verzetsmuseum

Tentoonstelling Fré Cohen, Sjoel Elburg

- Wim Beelen
- Ton Heijdra
- Martin Werkma

^ Klok van Michel de Klerk op zaad, beeld Marcel Westhoff

^ Key visual tentoonstelling 'De Telg', beeld Museum Het Schip

BIJLAGE 5

ACTIVITEITEN EN EXCURSIES

Bijgaand een overzicht van de georganiseerde activiteiten met de bezoekersaantallen.

Activiteit	Aantal activiteiten	Aantal deelnemers per activiteit
Bustocht	6	199
Boottocht	2	105
Concert	1	10
Fietstocht	3	33
Filmvertoning	10	379
Lezing	73	3.020
Rondleidingen*	2.772	39.580
Wandelingen	121	1.990
Workshops kinderen	56	2.238
Workshops volwassenen	56	1.379
Totalen	3.100	48.933

* Het totaal aan rondleidingen, inclusief reguliere rondleidingen inbegrepen bij entreeticket voor Het Schip en De Dageraad die tijdens openingstijden elk uur vertrekken.